

Skadevoldende adfærd hos æglæggende høner

Alternative produktionssystemer er i fremgang

I de senere år har der været stigende interesse for dyrevelfærd. Det har blandt andet ført til, at danske detailkæder ikke længere forhandler skalæg fra burhøner.

Et øget antal æglæggere holdes derfor i alternative produktionssystemer fx skrab, friland eller økologi. Den største stigning er sket i salget af skrabeæg, som er steget fra ca. 25% af salget på hjemmemarkedet i 2015 til 52% i 2019.

Skadevoldende adfærd kræver forebyggende indsats

I 2014 besluttede Danske Æg at ophøre med at næbtrimme æglæggere. Ophøret har mange velfærdsfordele. Men hvis skadevoldende adfærd, i form af **fjerpilning** og **kannibalisme**, udvikles, kan omfanget af skader forværres.

Det kræver derfor en **fokuseret indsats og godt management** at forebygge skadevoldende adfærd. Sværhedsgraden af de enkelte velfærds-mæssige udfordringer varierer mellem de forskellige produktionssystemer. Denne pjece har særligt fokus på skrabeægproduktionen.

Foto: Niels Finn Johansen

Hvad er skadevoldende adfærd?

Utilstrækkelig opfyldelse af dyrs adfærdsbio-logiske behov, som fx at søge føde, bygge rede eller søge væk fra jorden om natten, øger forekomsten af unormal adfærd, dvs. adfærd der ikke forekommer naturligt.

Nogle typer af unormal adfærd forårsager **skader på dyrene selv eller på artsfæller**, og denne type adfærd betegnes skadevoldende adfærd.

Fjerpilning og **kannibalisme** er eksempler på skadevoldende adfærd hos æglæggende høner. Adfærd forårsager smerte og øget frygt hos de høner, det går ud over, og kan føre til øget dødelighed, både direkte pga. kannibalisme og indirekte pga. infektion i sårene.

Høner, der har været udsat for fjerpilning.
Foto: Colourbox.

Risikofaktorer og forebyggende tiltag

Utilstrækkelig berigelse

Utilstrækkelig berigelse er fx ringe strøelses-kvalitet eller manglende hakkemateriale som grovfoder eller peckstones. Forskning viser, at **tilfredsstillelse af æglæggers adfærdsmæssige behov for fødesøgning og støvbadning er vigtig** for at kunne forebygge eller nedbringe skadevoldende adfærd.

Hold af æglæggere med intakte næb i alternative systemer bør derfor kombineres med forebyggende initiativer i form af forbedrede muligheder for fødesøgning og støvbadning. **Tilstrækkelige mængder strøelse af god kvalitet, dvs. løs, tør og relativt fri for ekskrementer, skal være til rådighed.**

Tildeling af grovfoder og fodring med knust frem for pelleteret foder kan bidrage yderligere til øget fødesøgningsadfærd og dermed forebyggelse af skadevoldende adfærd.

Ændringer i udfodringsmetode og skift af foder bør minimeres, da det kan føre til øget fjerpilning.

Management, lys, lyd og klima

Producenten og medhjælpernes management er en nøgleparameter i forhold til de fleste af de velfærdsmæssige udfordringer i skrabeægssystemet. Bevidsthed omkring, hvordan **daglige rutiner, adfærd og attitude påvirker hønerne**, kan øge dyrevelfærden.

Eksempelvis bør de **daglige tilsyn udføres uden ændring af lysintensiteten**, men **gerne af forskellige personer**, da dette vænner hønerne til et variabelt miljø, og dermed reducerer frygtniveauet og risikoen for udvikling af fjerpilning. **Optimal styring af lys, lyd og klima** kan ligeledes forbedre hønernes velfærd ved at reducere frygt, stress og forekomsten af skadevoldende adfærd.

Typen af indhusning

De to hovedtyper af indhusning i skrabeægssystemet er **kummesystemet** med et eleveret (forhøjet) niveau og **etagesystemet**, hvor hønerne kan opholde sig på op til tre eleverede niveauer.

I forhold til kummesystemet, så **forbedrer etagesystemet luftkvaliteten**, giver mulighed for at **undslippe aggressiv adfærd** og imødekommer det adfærdsmæssige behov for **hvile så højt oppe som muligt**. Det kan reducere frygtniveauet og dermed indirekte risikoen for klumpning. Undersøgelser har imidlertid vist, at **etagesystemer også kan øge risikoen for skadevoldende adfærd**, muligvis forårsaget af reducerede muligheder for at vise fødesøgningsadfærd.

Tiltag der sandsynligvis kan forbedre velfærden er **øget mobilitet** hos hønerne – gennem **øget kompleksitet** i opvækstmiljøet. Desuden **øget adgang til de forskellige ressourcer**, der er til rådighed i systemet, fx vha. **ramper mellem etagerne og gulv**.

Om opdrætsperioden

- De fleste aspekter af adfærd udvikles under opdrætsperioden.
- Øget fokus på opdrætsforholdene kan indvirke positivt på dyrevelfærden i æglægningsperioden.
- Hønniker bør opdrættes i samme type system, som de skal fungere i som æglæggere.
- Adgang til strøelse af god kvalitet reducerer risikoen for udvikling af fjerpilning og kannibalisme.
- Valget af æglæggerhybrid kan påvirke niveauet af dyrevelfærdsmæssige udfordringer i den enkelte produktion.

Indsatsområder mod skadevoldende adfærd

- Forbedring af hønernes mobilitet og brug af ressourcer i etagesystemer
- Forbedring af fouragerings- og støvbadningsmateriale
- Måltrettet avl af æglæggerhybrider med lavere forekomst af skadevoldende adfærd
- Optimering af opdrætsforhold for hønniker
- Øget vidensdeling med hensyn til forebyggede tiltag

Foto: Niels Finn Johansen